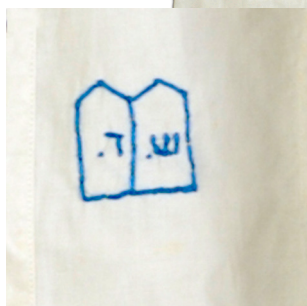

החולצה של שמואל דייץ

החולצה של שמואל דייץ

שמואל דייץ נכלא יחד עם משפחתו בגטו קובנה ויחד עם אביו מנחם מנדל עבד בעבודות כפייה בבניית שדה תעופה מחוץ לגטו. באחד הערבים, בעת חזרתם מן העבודה, ראו כי תושבי הגטו נקראו לאקציה והם עומדים בשתי קבוצות בכיכר העיר. מנחם מנדל ראה את הנולד וחילק את משפחתו לשלוש קבוצות שעמדו בנפרד כדי ש"היה הנותר לפליטה" (בראשית ל"ב, ח'-ט'). שמואל, בן ה-16, חיה פרומה, בת ה-15 והאח הצעיר יצחק, בן השנתיים, עמדו בקבוצה יחד. מנחם מנדל ביקש משמואל לשמש לילדים כאב. שמואל, חיה פרומה ויצחק חזרו בסוף האקציה לביתם. יתר המשפחה הועברה ל"פורט התשיעי", שם נרצחו כולם. שמואל מצא עבודה מוגנת כסנדלר בגטו. הוא הצטרף לתנועת "השומר הדתי" ולמחתרת של "ברית הציונים" אשר פעלה בגטו כדי לספק אמצעים לפרטיזנים שפעלו ביערות סביב קובנה. אף על פי שחש אחריות כלפי אחיו החליט שמואל, בעידודם של דודו ואחותו, לצאת את הגטו ולהצטרף לפרטיזנים, כדי שישאר סיכוי שאחד מבני המשפחה ישרוד. בתום המלחמה נותר שמואל יחידי מבני משפחתו.

על עזיבת הגטו שמואל מספר בעדותו:

בסעודת השבת הגיעה קשרית של מטה הפרטיזנים עם פתק שבו נכתב: 'עם חשכה עליך לעזוב את הגטו דרך הגדר הצמודה לבית הקברות הנוצרי וללון שם'.

לפני יציאתו הפתיעה אותו אחותו חיה פרומה במתנה - חולצה שעליה רקמה בחוט כחול את לוחות הברית ובהם ראשי תיבות שמו, ש.ד., ואמרה: "שני לוחות הברית יהיו צמודים ללבך... אתה מצטרף לפרטיזנים האדומים שמלחמתם היא גם נגד הדת...". שמואל עזב את הגטו עם אקדח בכיס אחד ותפילין בכיסו השני.

את החולצה שקיבל מאחותו בעת פרידתם לא פשט כל זמן לחימתו בשורות הפרטיזנים. גם לאחר השחרור, בעת שברח מליטא לרומניה, לבש את הכותונת.

1. מדוע העניקה פרומה לשמואל את החולצה?
2. מדוע הקפיד שמואל ללבוש אותה לאורך כל תקופת הלחימה?
3. שמואל לבש את החולצה גם בחתונתו. מדוע לדעתכם עשה זאת?